

COĞRAFYA Sınıf-12

OGM
MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU ÜLKELERİN GELİŞMİŞLİK SEVİYESİNİN BELİRLENMESİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Ülkelerin Gelişmişlik Seviyesinin Belirlenmesinde Etkili Olan Faktörler

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde pek çok dinamik rol oynar. Sermaye, ham madde, teknoloji, pazar ve nitelikli iş gücüne sahip ülkeler dünya çapında önde gelen gelişmiş ülkelerdir. Bu niteliklerin tamamını veya bir kısmını karşılayamayan ülkeler ise gelişmekte olan ülkelerdir.

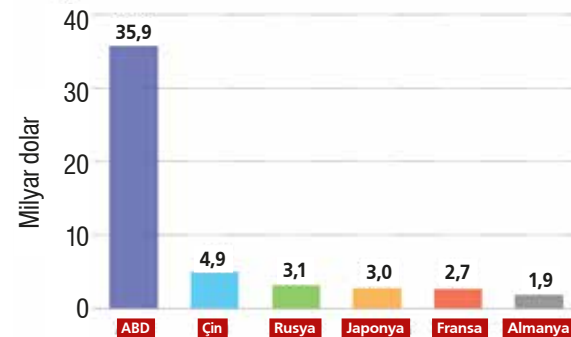
Gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde etkili olan faktörler:

- Okuryazarlık oranı
- Yeterli beslenme
- Bebek ölüm oranı
- Ortalama yaşam süresi
- Sağlık hizmetlerinin yeterliliği
- Temel hak ve özgürlüklere sahip olmak
- Ülkelerde üretilen mal ve hizmetlerin değeri

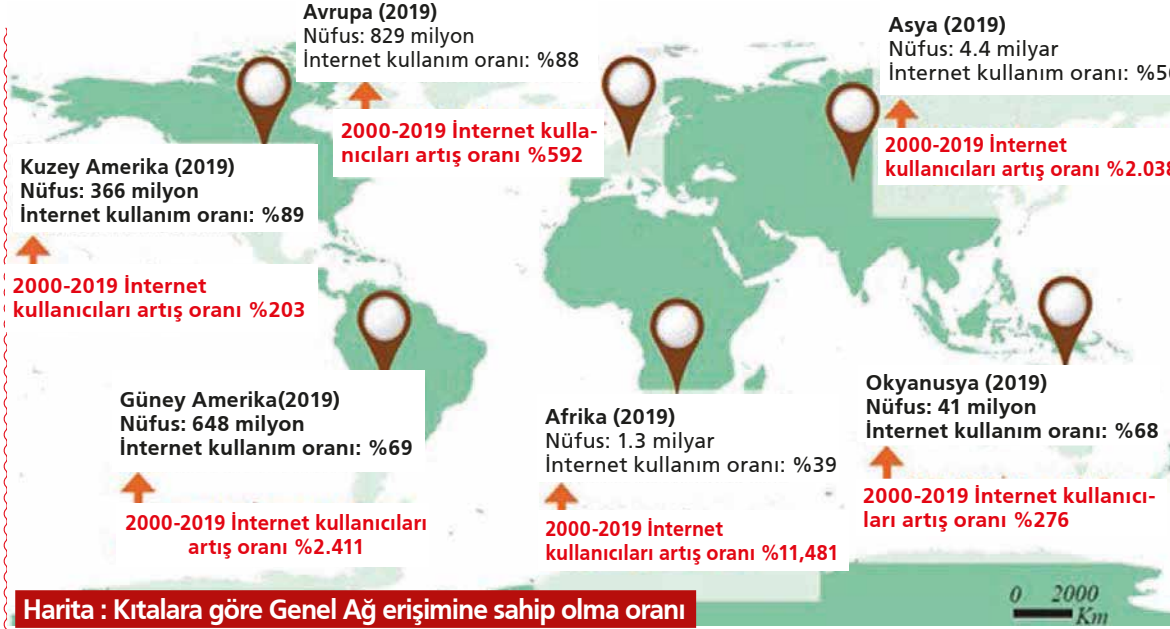
İhracata konu olan ürünlerin ekonomik değeri

- Enerji kullanım oranı
- Teknoloji kullanımı
- Şehirleşme oranı
- Eğitim seviyesi

Gelişmiş ülkeler, ellerindeki potansiyel varlıkları büyük ölçüde kullanarak yüksek gelir elde edip zenginleşir. Hatta Dünya'daki kaynakların dışına çıkarak uzay araştırmalarına önemli yatırımlar yapar. Bu tür gelişmeler gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik uçurumu her geçen gün daha da artırır.

Grafik: Gelişmiş ülkeler, teknoloji ve uzay araştırmalarına büyük miktarda yatırım yapar.

İnovasyon; üretimden pazarlamaya, yönetim ve organizasyondan dış ilişkilere kadar her alanda mevcut olan işleğin üzerine yeni yaklaşımlar kazandırmaktır. İnovasyonun olması için temel şart, değişim ve yeniliğin belirgin olmasıdır. Bölgeler ve ülkeler, küresel ölçekte varlıklarını devam ettirip aynı zamanda fark yaratabilmek için var olan üretim, yönetim, eğitim ve sağlık gibi birçok konularda var olan işleyle yenilikler katmak zorundadır. İnovasyon, ulusal ve bölgesel ekonomiler için sürdürülebilir büyüme; toplumlar için sosyal kalkınma ve refah düzeyi artışı; ulusal ekonomiler için rekabet gücü sağladığı için günümüzde gelişmiş ülkelerin önemli dinamiklerinden biridir.

Girişimcilik; çevredeki fırsatlardan yararlanmak ve yeni fırsatlar oluşturmak için mal ve hizmet üretmektir. Girişimci ise toplumun talep ettiği mal ya da hizmeti keşfedip üretebilen ve karşılaşılabileceği riskleri göze alan, farklı düşünüp sorunlara çözüm üretebilen kişidir. Girişimcilik, toplumun gelişmesinde en önemli dinamiklerdendir. Yeni sanayi kolları-

nın oluşmasında, refah düzeyinin artmasında, toplumdaki ekonomik farklılıkların en aza indirgenmesinde girişimciliğin önemi büyüktür. 90'lı yılların en önemli gelişmelerinden biri şüphesiz bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin hız kazanması ve bu teknolojilere ülkelerin yaptığı yatırımların artmasıdır. Teknolojinin üretim, eğitim ve sağlık gibi konularda yaşamın her alanına girmesi ülkeler arasındaki ekonomik ilişkileri etkiler.

Günümüzde bilgisayarların daha ucuza üretilmesi, kişisel bilgisayarların artması, yeni yazılımların geliştirilmesi ve Genel Ağ gibi gelişmeler ekonomik bir dinamizmi beraberinde getirmiştir. Bu dinamizm, teknolojinin üretimden aldığı payın ve e-ticaret hacminin her geçen gün artması ile dijital devrim ve yeni ekonomi kavramlarını hayatımıza sokmuştur. Tıpkı Sanayi Devrimi gibi dijital devrim de dünyadaki tüm dengeleri değiştirecek potansiyele sahip olduğundan bu devrime ayak uyduramayan ülkelerin gelişme hızları düşer. Bu durum dijital uçurumu da beraberinde getirir.

SORULAR

1. Gelişmişliğin bir göstergesi olan ekonomik gelişmeye ek olarak insani gelişim kriterleri de önemlidir. İnsani Gelişim Raporu'ndaki temel ölçütler şunlardır:

–Ortalama ömür uzunluğu	–Okuryazar oranı
–Eğitim ve yaşam düzeyi	–Satın alma gücü
–Okullaşma oranı	–Siyasi özgürlük
–Garanti altına alınmış insan hakları	–Öz saygınlık

Buna göre aşağıdaki ülkelerden hangisi gelişim endeksi sıralamasında daha aşağıdadır?

- A) Polonya B) Nijerya
C) Kanada D) İtalya
E) Çin

Cevap: B

2. Aşağıdakilerden hangisi insani gelişim endeksi düşük bir ülkenin gelişmişlik seviyesini yükseltmek için yapması gereken uygulamalardan biri değildir?

- A) Eğitim seviyesini yükseltmek
B) Sanayi yatırımlarını artırmak
C) Sağlık hizmetlerinin ücretlendirilmesi
D) Dış ticaret açığının azaltılması
E) Sağlıklı ve dengeli beslenmenin sağlanması

Cevap: C

3. Aşağıda verilen kriterlerden hangisi bir ülkenin gelişmişlik düzeyini göstermez?

- A) Okuryazar oranı
B) Bebek ölüm oranı
C) Kişi başına düşen millî gelir
D) Ortalama yaşam süresi
E) Nüfus yoğunluğu

Cevap: E

4. Beyin göçü ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirten önemli bir göstergedir. Gelişmiş ülkeler dışarıdan beyin göçü alırken, gelişmemiş ülkeler dışarıya beyin göçü vermektedir.

Buna göre aşağıdaki ülkelerden hangisi beyin göçü alan ülkeler arasında gösterilemez?

- A) Güney Kore B) Kanada
C) Belçika D) Somali
E) İsviçre

Cevap: D